

GAZDASÁGI LAPOK

35. szám.

Megjelenik minden vasárnap.

1916. Augusztus 27.

Farkas rendszerű
**Sodronyüveges
istállóablak**

eltörhetetlen.

Farkas és Tsa
Budapest Lehel-utca 8

Összes készítményeink
beszerezhetők a Magy.
Mezőgazdák Szövetség
által is. **Kérjen Árlapot!**

Farkas rendszerű
**Idomvas-
ablak**

legerősebb
legolcsóbb

ZSÁK
ÉS PONYVA

ÚJ ÉS EGYSZER HASZ-
NÁLT ELADÁS ÉS
KÖLCSÖNZÉS.

SCHLESINGER
ÉS TÁRSA
BUDAPEST-VI.,
Gróf Zichy-J.-
utca-36.

**Borsajtók és
szőlőzuzók.**

Mobile rendszerű borsajtók.
Egyenes és kupos hengerű szőlő-
zuzók és bogozók.
Borszivattyúk és felszerelések.
Borászati és pinczegazdasági
cikkek.
Ruggyantómlők.

Árjegyzékkel kívánatra szívesen
szolgálunk!

Schottola Ernő,
BUDAPEST,
VI. ker., Vilmos császár-ut 53.

Vásárlunk

hizott sertéseket

vidéken átvéve. Értésítéseket kérünk.

Weiss Lipót és Társa
Budapest, IX., Hentes-utca 17. sz.
Sürgőnyczim: Weissefett. Interurbán telefon: József 14-50.

Vetőmag őszi árpa vásárlás.

A földművelésügyi miniszterium nagyváradai kirendeltsége

**2000 métermázsa
őszi árpa vetőmagot**

keres közvetlen termelőktől meg-
vételre. Ajánlatok ár megjelölésével
a kirendeltség címére :: :: ::

Nagyvárad, Rákóczi-ut 36. szám alá küldendők.

Sürgőnyczim:
TURKSMA
Viehgeschäft
Leeuwarden

•
Pontos
kiszolgálás

•
Elsőrendű
elismerő
nyilatkozatok

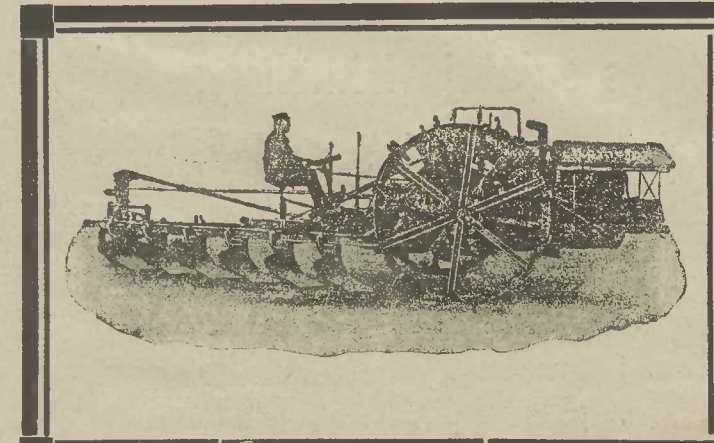
**Eredeti hollandi
hasas- és tenyész-
szarvasmarha**
vételeket közvetit mérsékelt jutalék mellett

J. TURKSMA,
szarvasmarha kereskedése
LEEWARDEN (HOLLAND).

**Nedves gabonát is csakis szá-
badalmazott dobkosár betétléczeim**
alkalmazásánál lehet

≡ tökéletesen kicsépelni. ≡

Czim: Kemény Manó műszaki üzlet,
Budapest, V., Rudolf-rakpart 8. szám.

A galántai szánógépversenyen a legjobb eredménnyel dolgozott a

Világhírű KOMNICK 80-100 HP MOTOREKE

Magyarországi vezérképviselőt:

Fleischl Samu cég géposztálya,
Budapest, V., Nádor-utca 28.

Tekintettel az óriási keresletre, mielőbbi előjegyzéseket kérünk. Díjtalan mérnöki kiküldetés.

KERESKEDÉS
ÉS
KÖLCSÖNZÉS

ZSÁK, PONYVA és ZSINEGÁRUK

SCHILLINGER MIKSA
BUDAPEST, V., Rudolf-rakpart 7.
(Az országház mellett.)
Telefon: 45-26. Alapított 1878.

A kihirdetésnek ára: minden szó 10 fillér a vastagabb betűvel irt szavak 20 fillér. a legkisebb hirdetés 1 K 60. Csak oly levelek továbbíthatnak, melyek a szükséges postabélyeggel ellátva küldetnek be. □ □ □

KIS HIRDETŐ

Csak olyan levelekre válaszolunk, melyekhez válaszbélyeg v. levelezőlap van mellékelve ::

Elsőrendű

OLAJ

csakis vegyefemezt, garantált minőségek

Schvarcz József és Társa

BUDAPEST, Vilmos császár-ut 53.

I-a Uszó kocsikenőcs

kék és sárga elsőrendű szállítója

Schvarcz József és Társa Budapest,

Vilmos császár-ut 53.

Vizmentes

Ponyva

elsőrangú tiszta lenminőségben, megrendelhető

Schvarcz József és Társa cégénél

BUDAPEST, Vilmos császár-ut 53.

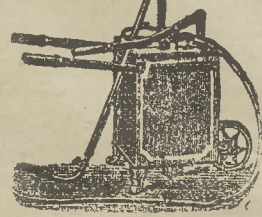
PAPIRIT-SPÁRGA

zsineg, heveder, kötél, hajtósíj összes czélokra

SCHVARCZ JÓZSEF ÉS TÁRSA

BUDAPEST, Vilmos császár-ut 53. sz.

A Heller-féle „King” gyorsmeszelő és fertőtlenítő gép, az esetmunka 20-szorosát teljesíti.

Gyártok azonkívül

PITTORE ÉS TRIUMPH

nevű gyorsmeszelőt is.

Meszelőm szivattyúval azonnal kicserélhető golyós szelepekkel vannak ellátva, tehát nincsen eldugulás, nincsen piszkálás. Meszelőm ára (teljes felszereléssel és gyümölcsfák permetezésére alkalmas két- vagy háromágú szóróval) 60 koronától 320 kor.-ig.

IG. HELLER Bécs, II. Prater Schrotzbergstr. 1. Kérjenek leírást. Képviselek kerestetnek.

Vetőmagul őszibikköny 180 K. bitorherre 180 K. árban eladó franko Sárbogárd, vevő zsákjában, a pénz előleges beküldése mellett. Béruradalom, Sárszentmiklós.

Gazdasági segédtsízt lehetőleg gazdasági intézetet végzett intelligens, szorgalmas egyén, azonnali belépésre kerestetik. Ugyanott betöltendő egy ideiglenes alintézői állás a háborús idő tartamára, lehetőleg október 1-1 belépésre. Ajánlatokat bizonyítványmásolatokkal, igények megjelölésével kér: Uradalmi Intézet, Mikospuszta, Vas m.

Főkertész,

legjobb elméleti és gyakorlati képzettséggel megfelelő állást keres. Elsőrangú referenciák. Szíves megkeresések Blockner hirdető irodába Budapest, Semmelweis-utca „Főkertész” jellegre kéretnék.

Őszi borsó a vételár és zsákok előzetes beküldése esetén métermázsánként kapható a kisbéri áll. ménésbirtokon. Megrendeléseket M. kir. ménésbirtok igazgatósága, Kisbéren czim alatt kérjük.

Tej munkásképző iskolát végzett fiatal embereket ajánl állásba: tejszövetkezetekbe, tejcsarnokokba, tejgazdaságokba és üzemekbe czim iskolá vezető-sége Szabadkán.

Törvényt nyesen védve.

Reitter Oszkár

nagybecskerekli főkapitány és fajbaromfi tenyésztőnek nagyszerű találmánya

a „PATKÁNIN”

patkányirtó szer (nem mérge) mely emberre és házi állatokra nem ártalmas.

I adag ára 2 korona

mely elegendő körülbelül 60-70 patkány irtásához.

Minden adaghoz használati utasítás van mellékelve.

A biztos eredményért jóállás! Lemertető prospektust, melyben le van írva, hogy különféle gazdaságban hány adag használandó. Kérésre ingyen küld Reitter Oszkár főkapitány Patkánin gyárának vezetősége Nagybecskereken.

Mintegy 18 drb. tisztavérti eteshal-montafouini fejős, hasas 3-7 éves tehén eladó, hus árban, óriás takarmányhiány folytán Maár Zoltán, alattányi tehénészteből.

A 34 év óta fennálló FISCHER J. CZÉG

ÉS ZSÁK-PONYVA-

gyára, Budapest, V., Nádor-utca 31-33.

egyike az ország legmegbízhatóbb beszerzési forrásainak.

szalmazsák, fejpárna, pokrócz

ponyvaköleszítés.

TALPVEDŐ

Nem csuszik, nem kopog, kopást lassítja, elferdülést megakadályozza. Kellemes járás! Kapható bőr- és vasútlekben. Vezérképviselő Molnár E. Béla, Budapest, VIII. ker., Rákóczi-ut 11. sz. Vidékre 3 pár cipőre való készlet 2 korona. Ujdonságárjegyzék díjtalanul. Viszonteladónak nagy árengedmény. Telefon: József 14-81.

Csávázáshoz

ajánlunk

40%-os formaldehydet

Gyöző Béla és Társa

Budapest, V., Báró Aczél-utca 3. szám.

300 liter vízhez egy kilogramm formaldehyd szükséges. Ez elegendő 10 hl gabona csávázásához.

EREDETI MOTOREKE

Hazánkban tökéletesen bevált.

Számos utánrendelés.

Állandó nagy raktár Budapesten alkatrészekből és saját javítóműhely. Ekevezető tanfolyamok. Szakmérnökök és gyakorlott szerelők.

Vezérképviselet:

MUNKÁCSI ÉS BÁNKI

okl. gépészmérnökök mérnöki irodája,

Budapest, VI., Vilmos császár-ut 45., I. em.

Telefon interurban 76-94.

Sürgönczim: DIPLINGS.

GAZDASÁGI LAPOK

Alapította KORIZMICS LÁSZLÓ
1849-ben.

MEZŐGAZDASÁGI HETILAP.

VEZÉRELV:
Hozzunk mezel gazdaságunkba
helyes arányokat.

ELŐFIZETÉSI FELTÉTELEK:

Egész évre 20 kor.
Fél évre 10 ;
Negyed évre 5 ;

Szerkesztőség és kiadóhivatal: Budapest, VIII., József-utca 15. sz.

Az „Állattenyésztési és Tejgazdasági Lapok” ingyen mellékletével.

A lap szellemi részét illető közlemények a szerkesztőséghez, az előfizetési és hirdetési pénzek a kiadóhivatalhoz oszmenndők.

HIRDETÉSEKET

a lap kiadóhivatala veszi fel.
Árjegyzék ingyen és bérmentve.
Hirdetési mellékletek jutányos árrban fogad-
tatnak el.

TELEFON: József 40—66.

Az a lapokban foglalt minden cikkért az utánnomás
joga fentartva.

KÉZIRATOKAT A SZERKESZTŐSÉG NEM AD VISSZA

TARTALOM.

	Lap
Szemle	415
Gazdasági iskoláinkról. — Szobolovszky István	416
Ingyen leczkék vón diákok számára. — F. Z.	416
Könyvismertetés	418
Kérdések és feleletek	
Kérdések: Korai őszi vetés és a hesseni légy	418
Hírek	419
A világháboru nemzetgazdasági jelenségei Európa kiéhez- tetésével. — Löherer Andor	420

Szives figyelembe.

Tisztelettel kérjük t. előfizetőinket, a kik az előfizetési díjakkal még hátralékban vannak, az előfizetési díjakat lapunk kiadóhivatalához beküldeni sziveskedjenek.

Előfizetési díj:

Egész évre 20 kor., félévre 10 kor., negyedévre 5 korona.

Tisztelettel

a „GAZDASÁGI LAPOK”
kiadóhivatala.

Budapest, VIII., József-utca 15.

SZEMLE.

(Időjárás és gazdasági helyzet. — Árdragítók. — Liszthiány egyes helyeken. — Állatgyógyszerek használati utasítással adassanak ki a gazdáknak.)

Hála a német hadvezetőségnek, melynek az aratási nagyszámu szabadságolásokot köszönhetjük első sorban, az aratás elég gyorsan véget ért, de fájdalom, ez a gyorsaság részben onnét is ered, mert jóval kevesebb volt gabonával elvetve hazánkban, mint az előző években, lévén sok vizenyős földünk, melyet csak nagy későre lehetett kapásnövényekkel, vagy takarmányfélékkel bevetni. A szép — de bizony nem jó — csapadékban szegény időjárás alatt gyorsan halad a cséplés is s ma azt mondhatjuk, annyira készen is vagyunk ezzel a munkával, mint békeidőben szoktunk lenni, csakhogy az eredmény sehogy sem elégít ki, nem csak minket gazdákat, hanem még a lakosság többi részét sem, mert a kenyérgabona csak az eddigi szük háborus adagban lesz elég a népesség táplálkozására és sokaknak azon boldog reménye, hogy a napi fejenkénti kenyér-, illetve lisztjárandóságok

emeltetni fognak, már véglegesen lehetetlennek tekinthető. Az esőhiányban leledző július és augusztus a kukoricákra végzetes volt s most már szomorodott szívvel el kell ismerni, hogy kukoriczatermésünk ez idén nagyon kicsi lesz, minek folytán a szükséges hizlalásokat ezzel a magterménnyel nem végezhetjük, hanem az árpát, sőt a mennyire lehetséges, még a zabot is segítségül kell hívni, innét van az, hogy eladandó árpa alig van országszerte és a kormány által ipari czélokra megállapított mennyiségű ugynevezett sörárpát is nehezen fogja összeszedhetni a H. T., mert minden gazda visszartartja árpáját most s talán egyes boldogabb handók fognak eladhatni valamit, ha a kukoriczatorés ideje elérkezik. Nagyon sok gazda pedig már most is vásárol árpát hizlalási czélra s megadja a 42 K-ás sörárpa árat is, csak kaphasson eleget, nehogy beállított göbolyeit, vagy sertéseit kénytelen legyen félhizottan eladásra bocsátani.

Jellemző, mint Zalából írják nekünk: Időjárásunk szeles, száraz! Kukoriczánk már befellegzett! Vármegyénk egyes járásaiban oly rossz termés van, hogy nemcsak a kis-, de a nagyobb gazdák, földbirtokosok, vagy bérlők gabonamemeket kénytelenek beszerezni! Hiába, az időjárás kivül az a nagy baj: hiányzik az igazi munkaerő, az itthonmaradottakon pedig az elkedvetlenkedés minden jele mutatkozik.

Az árak iszonyu emelkedése miatt és ezekkel szemben a hatóságok gyámoltalansága és tehetetlensége ellen a jogos panaszok igen nagyok s mindinkább elkeseredő kifakadások daczára sem tesz a kormány semmit. Sokszor megirtuk már, miszerint az élelmiszerek árdragítói nem a termelők, hanem a felesleges közvevitők, sőt nagyon sokszor maguk a fogyasztók, kik a piacra igyekvő asszonyoktól már a város előtt egymásra árverezve vásárolnak meg minden ehetőt. Különösen elharapódzott ez a rossz szokás ott, hol menekültek (Galiciából és Bukovinából) vannak, kik maguk hallatlan árakat ígérnek, csakhogy megkapják a mindennapi kenyert. De mindezen önkéntes árdragítókön tul tesz a balkánvonat, mely ott, a hol hosszabb ideig áll, megvásárolja a vasuti állomásra vitt húst, tojást, baromfit, halat, vaját, turót, tejet gyümölcsöt, zöldséget stb.

A munkás, a fizetéses hivatalnok nyomora fokról-fokra nő. Csak a jó Isten tudja, mikor lesz vége ennek az örületes állapotnak.

Azt hittük, a lisztellátás az idén jobb lesz a tavalyinál és nem fog annyi panasz emelkedni a H. T. és a hatóságok ellen, különösen midőn

már a H. T. kirendeltségei is megkezdették működésüket, de bizony nagyon kellemetlenül csalódott a közönség, ha nem volt megtakarított lisztje, mert igazán csak kivételes állapot az olyan, mint a fő- és székvárosé, hol van elegendő liszt s kenyér, hanem akárhany nagyobb központ (többek között Pozsony is) határozottan kenyérhiányban szenved, sőt tudunk oly helyekről, hol még a vörös kereszt-kórházban levő sebesült s beteg katonák is kenyér nélkül szükkölködtek. A malmok teljes erővel dolgoznak, de nem győzik a sok vámörlest, mert most nyakra-főre mindenki egész évi szükségletét akarja beörletni és a ki későbbben jött, az természetesen későbbben is öröl. Számos uradalom örlőmalmot vásárol, hogy alkalmazottai részére addig is bármiféle (ha mindjárt korpás) lisztet készíthessen, nehogy kenyér nélkül maradjon a munkáselem, addig míg a vidékükön tényleg elegenden mennyiségben levő malmok képesek lesznek a követelményeknek eleget tenni. A háboru alatt most már 3-ik beörletés vette kezdetét, azt hittük, az intező körök már csak bele tanultak a népeltetés tudományába, de csalódtunk, most is csak kipkedés-kapkodás jellemzi a helyzetet. Részben a malomipar nagymérvű központosítása is oka ennek az áldatlan helyzetnek s a közép- és kismalmoknak vidékenkénti egyenetlen elosztása.

A H. T. újabb ukázt adott ki, hogy a bizonyosoknak *nem szabad* a 64 kg.-ot meg nem haladó árpát 34 koronánál drágábban megvenni.

Már több ízben rámutattunk arra, hogy az itthon maradt állatorvosok tul vannak terhelve s a hadbavonultak között volna bizony nem egy ott nélkülözhető, a ki idehaza sokkal hasznosabb dolgokat végezhetne s az a szomorú statisztika, mely hetenként a ragadós állati betegségeket mutatja ki, mindjárt nem volna oly nagyon elkeserítő, mint manapság. Csakhogy ugy látszik, mi sokkal kisebb porszemek vagyunk, semhogy oda fent észre vennének s óhajainkat méltányolnák, azért a világháboru 3-ik évében is marad minden a régiben, az állattartó gazdák keservére, kárára.

Hanem ha már így van, akkor legalább a gyógyszerárak, gyógyárakereskedők és egyéb intézmények, melyek állatgyógyszerek, oltóanyagok, vagy egyéb betegség elleni dolgoknak elárúsításával foglalkoznak, legyenek szigoruan utasítva arra, hogy ha nem állatorvos, hanem csak az állattartó, vagy tenyésztő gazda vásárol gyógyító anyagokat, vagy tárgyakat, részletes írásbeli, vagy szóbeli utasítást adjanak azoknak használatáról, az alkalmazás mikéntjéről; mert bizony az állatgyógyászatban laikus

TAKARMÁNYDARA
TENGERICSUTKÁBÓL

a LANZ-féle őrlőgéppel! Az eddig csak tüzelésre használt tengericsutka mint KITÜNŐ TAKARMÁNY értékesíthető.

Eredeti
amerikai

CASE

gőzszántó-
gépek,
a c z é l
cs é p l ő k.

STOVER

amerikai benzinmoto-
rok és lokomobilok.

AJÁNLATTAL
SZOLGÁL!

HAHN ARTHUR és **TÁRSAI BUDAPEST,** VIII. KERÜLET,
ÜLLŐI-UT 52g.

Sürgönczim: **CASE BUDAPEST.**

Egyszer használt, egészséges

míg a készlet tart, szállít

Dohányzsineget Faludi és Elek

kenderből,

Budapest, V., Falk Miksa-u. 6.

Telefonszám: 82-37.

gazda nagy kárát vallhatja annak, ha kellőleg nem világosítja fel a gyógykezelésre vonatkozólag. Viszont, hogy ha pontosan betartja az utasításokat, állatainak gyógyulása által nagy haszna lehet s nem történhet meg oly eset, mint a közelmúltban, a mikor egy uradalom béresgazdája a rühes lovat egészen bekente a gyógyító kenőccsel s a szegény pára bőre ezzel teljesen elzárva a légzéstől, néhány óra alatt kiszervenedett. Ha az egyszerű gazdának a gyógyszerész megmondja, hogy a testfelületnek csak $\frac{1}{3}$ ad részét szabad bekenni egyszerre, mert különben megfullad a ló, akkor nem történik ilyen baj.

Több gondosságot, figyelmet kérünk gazdáink részére, másrészt a gazda is legyen körültekintő, tudakozódjék minden irányban, mert a felületesség megbosszulja magát.

Gazdasági iskoláinkról.

Irta: Szobolovszky István.

A fejlődés révén minden differenciálódik. Ez alól a törvényszerűség alól magának az iskolának sem szabad kibujni. A fejlődés új, friss elemeket, részleteket, szükségleteket vet felszínre, melyekhez az iskolának föltétlenül alkalmazkodnia kell. Egyébként konzervatív marad, mi egyenesen elébe vág a helyes szociális fejlődésnek. A munka, melyet valaha egy-egy iskola végzett, jelenleg több részre oszlik, miáltal az iskolák munkamegosztása keletkezik.

Természetes, hogy a specializáló iskolai munkamegosztás által végzett munka tökéletesebb, értékesebb, mint az általános jelleggel működő iskoláé. Az előbbi iskola jobban, kizárólagosabban elégti ki a szociális fejlődés által támasztott szükségleteket, mint a régi.

Hogy egy bizonyos társadalomban mily irányú iskolák legyenek, leginkább az ott föllelhető értékek minőségétől, kiaknázási módjától függ. Hazánk földrajzi, szociális stb. helyzeténél fogva elsőben s mindenekelőtt földművelőország. E szerint iskolánk differenciálódásának főiránya kell hogy ebben a mederben folyjék. Csak második, harmadsorban jöhetnek számításba azok a tényezők, melyek az iparral, kereskedelemmel stb. társulnak. Anyagi meggyarapodásunk főforrása, az okszerű gazdaságban gyökerezik.

Azonban gazdaságunk okszerűsége maga után vonja az idetartozó iskolák differenciálódását, Köztudomásu, hogy minden vidéknek, éghajlatnak, talajnemnek stb. különleges terményei vannak.

Sajnos, hazánk gazdasága a jelzett feltételek értelmében ezidőszerint még nem specializálódik. Innen van az, hogy terményeink úgy minőségileg, mint pedig mennyiségileg nem állanak azon a fokon, melyen az okszerű gazdaság államaiban. Ezen a bajon egyes-egyedül csak iskoláink ezirányu művelése segíthet. Az iskolák vegyék tekintetbe az ország kivitelét, behozatalát, továbbá a vidék talajképességét, tehetségét, az éghajlatot, a nép foglalkozását, kenyérforrását, a községek földrajzi fekvését és a növények jövő életpályáját. A gazdasági irányu iskolákban a gazdaság, illetve a gazdaságnak bizonyos ága legyen az a lencse, a mely a különböző tantárgyakat a kívánt cél érdekében egységesíti, tömöríti. Különös gondot fordítsanak a természettudományra, mely az okszerű gazdaságnak egyik legfőbb föltételét képezi.

Látjuk, észleljük, hogy az iskolából kikerült egyének a legkevésbé sem tudják az ott kapott természettudományi ismereteket a gazdaság körében értékesíteni. Így pl. a fizikából ismerik a különböző anyagok tulajdonságát, de nincsenek tisztában a talaj azon magatartásával, melyet pl. a levegővel, a hővel, a vízzel stb. szemben tanúsít.

Tanulnak a testek erejéről, de a talajerőt figyelmen kívül helyezik.

A gazdaság az élőlények világa. Tehát ebben kell nevelni a tanulót.

De vajjon az iskolák haladnak-e a kívánt uton? Korántsem. A mostani iskolákban az élettanításról szó sem esik. A valódi, a fejlődő élet helyett a holt dolgokat, tárgyakat stb. szemléli a tanuló.

A gazdaságban a munkahely változik, tehát a gazdaság mozgómunka. Ellenben a mostani iskolai munka bizonyos stabilrendszerrel bír. Kivánhat e tehát a padba szorított, egyhelyhez rögzített tanulóól oly tevékenységet, gyakorlatot, mint azt a gazdaság mozgó, változó munkája kívánja? Jegyezzük meg, hogy minden gyakorlat, tapasztalat csak akkor értékes, hogyha azt a maga helyén s idején szereztük. A gazdaságban a munkautemet a természet, az időjárás szabja meg, az iskolában pedig a pedagógus. Hol itt a gyakorlati irány? Sehol. Ha a tanuló nincs tisztában az időjárástannal, a természet törvényszerűségével, nem tud a gazdasági munkához alkalmazkodni s ezt észszerűen beosztani.

A stabilrendszerű iskolában kifejlesztett munkautem, munkaritmus, gazdasági munkánál többé-kevésbé, avagy egészben értéktelen. Mert más-más a kalapácskezelés üteme, mint a kasza odasuhintásával párosuló izom- és hangritmus. Már pedig a hangritmus is nagy szerepet játszik a gazdaságban, könnyebbé, egységesebbé, kitaróbbá teszi a munkát.

Az egyazon munkán együtt dolgozó munkások tevékenységét egységesíti, mi a munka gazdasága és idő nyeresése szempontjából megbecsülhetetlen értékű.

Látjuk röviden, hogy a gazdasági munka más föltételeket, gyakorlatokat kíván, mint a mostani nevelés. Épp ezért minden munka, melyet az iskolában alkalmazunk, alapja, gyökere legyen a tanuló leendő életpályájának.

Az ipar, a kereskedelem, a szellemi tudomány más alapot, gyakorlatot kíván, mint a gazdaság. A gyümölcskertészetet mást, mint a zöldséget stb.

Ha ebben az irányban haladnak az iskolák, akkor a tanuló csak olyat tanul, a minek később hasznát veheti.

A mostani nagy idők rávilágítottak a gazdaság fontosságára, értékére. Mindent el kell követnünk, hogy a gazdaság okszerűségét növeljük s általánosítsuk. Minthogy gazdasági állam vagyunk, ilyen milióban élünk, köteleességünk bizonyos gazdasági ismeretekre, gyakorlatokra szert tenni. Vigyük be tehát a gazdaságot minden iskolábat

A gazdaság legyen az iskolai tudás vezérhajtsa, a mely körül más szükséges tudások csoportosulnak s együttvéve képezik az egyéni tudás koronáját. Iskoláink eddig sokfélélt tanítottak; éppen csak azt mellőzték, a mi a kenyérkeresetünk, életboldogulásunk főforrását képezi. Tehát a gazdaságot. A mostani kultuszminiszteri rendelet, a mely buzdítja a tanulóifjúságot a gazdasági munka végzésére; minden bizonnyal reformhatással lesz az iskolákra is. Most látjuk csak igazán és tisztán, hogy mennyit ér az egyén gazdasági tudása, gyakorlat! A gazdaság legjobb alapja a termelő (produktív) életpályának, a melyektől hazánk ifjúsága még fázik, irtózik, mert mindenki csak az ésből akar élni.

Ingyen leczkék vén diákok számára.

Ezt a czimet valamikor a hatvanas években használta Jókai Mór valamelyik élelclapban s gyermekkorom óta eszemben van s most félszázad múltán előrántom s felhasználom szerény közleményem részére.

Hordanak már, folyik a takarodás; a szérükben egyre-másra szaporodnak az asztagok, azután jön a gőzcséplőgép és megépülnek a szalmakazlak, polyva és törekboglyák, rakások. Napról-napra több lesz a gyulékony anyag, mely szűk téren összeszorítva majdnem egymást éri. Ez alkalommal első sorban azt tanácsolom gazdatársaimnak, hogy a mint az első kereszt kévés gabona kocsiára lesz rakva, azonnal biztosítsa be a felállítandó asztagot s a majdan abból kikerülő szemet, szalmát, töreket és polyvát valamelyik jőnevű hazai (nem külföldi) biztosító társaságnál. Mert hát az ördög nem alszik, ki tudja nincs-e valami haragosunk, ki vörös karkast szándékozik szérünkre röpíteni? Vagy hány-

szor volt már eset, miszerint a gyerekek csupa játékból elcsentek, vagy vettek egy csomag gyufát és kész volt a veszedelem. Azt örömmel veszem tudomásul, hogy a gyufa megdrágult, mert, most már a gazdaember is óvatosan bánik vele, hogy minél kevesebb fogyjon belőle és vigyázzon ne hogy a gyerekek kezébe kerüljön. Hanem ez nem elég az üdvösségre, meg kell tiltani, hogy a szérükben dohányozzanak, mert a szivar, szivarka- és pipából egyaránt pattanhat ki vészt hozó szikra. A tisztelt pénzügyminiszternek pedig lehetőleg melegen, sőt legmelegebben ajánlom: 1. csinálja meg a kötelező állami biztosítást, ezzel az állam bevételeit jó néhány millióval szaporítaná, a polgárság terhére és a tüzesetek számát apasztaná; mert ha már a kormány fennhatósága alá tartozand a tűzkár elleni biztosítás (mint azt lapjainkban Balogh Bálint nemrég megírta), minden hivatalos közegnek kötelessége lesz ügyelni, vigyázni és mindent elhárítani, a mi tüzet okozhatna; sőt akkor a községek és magánosokkal szemben szigorított rendszabályok lennének életbe léptetve s nem hordanak — mint ma sok helyen — a szűk beltélkekre az összes gabona és takarmány termést. Gond volna a fecskendőkre is, nem mint manapság, mikor fele nem használható, vagy csak gyengén működik. Lenne jó tűzoltóság s ha az itthonmaradt férfiakból nem kerülne ki a szükséges létszám, asszonyokkal és leányokkal kell azt kiegészíteni, mint már külföldön meg is kezdték. A tűzörség — kivált éjjel — nem maradhatna el, mint most sok tanyán, pusztán, sőt faluban is. 2. A gyufagyárakat meg kellene az államnak rövidesen váltani és a gyufaegyedárúságot behozni, ezzel is szép ogypár milliócskát szedhetne be az állam s talán valamelyik gyűlölt, vagy kellemetlen adótól lehetne ezen a révén szabadulnunk. A gyufa árát legalább 10 fillérré kellene felemelni, hogy így a tűz előidézése az alkalom minél kevesebb legyen, az állami bevételek pedig szaporodjanak. Igaz, hogy talán itt-ott visszatérnek a régi állapotok s dívatba jön újra a „tűzkő-kova-tapló“, de hát ez nem olyan veszedelmes készlet, mint a „masina“ és meg marad a „száz koronás bankó“. Ki gyufát ad, hat éven aluli gyermeknek, szigorú büntetéssel sújtassék.

Addig pedig, míg ezek az állami intézmények létesülnek, hass oda jó magyaram, hogy a biztosító társaságok által megkivánt távolság a gyulékony anyagok között (széna, szalma, kévés gabona) szigoruan betartassék. A község beltelkei közé ily anyagokat hordani ne legyen szabad s a külső szérükben mindig csakis egy hétre való szükségletet lehessen behordani. Szóval szigorú tűzrendészeti szabályrendeletet kell életbe léptetni.

A községi tűzoltóság legyen munkaképes és teljes számu, legyen jó fecskendő, ha lehet több — annál jobb. A fecskendő július elejétől november elejéig állandó készenlétben legyen úgy felszerelve, hogy azonnal működhessenek vele, ha kell. Legyen mindig egy pár ló a tűzoltóság rendelkezésére a közelben kijelölve, nehogy keresni kelljen — veszedelem esetén — fogatot, mely a fecskendőt vágatában a helyszínére szállítaná. A tűzör éjjel-nappal éber szemmel őrködjék jelzett 4 hónapban. A tanító az iskolában, a jegyző a község házában, a pap az Isten házában tartson tanításokat arról, hogy vigyázzanak, hogy a káros veszedelemtől megmeneküljenek, illetve, hogy a tűz egyáltalában ne üthessen ki.

Tűz esetén pedig köteles mindenki — kivétel nélkül — oltani, menteni a mit lehet s a ki vonakodik ilyenkor közszolgálatot teljesíteni, az szigoruan megfenyítendő.

Igen helyes intézkedést láttam egy uradalomban a tűzvész ellen. A főtiszt lóistállója melletti szinben van 2 pompás fecskendő, ott 8 ló közül mindig van legalább egy pár otthon s így ha kell, szinte röpülhetnek a fecskendővel. Egyik majorban a szeszgyár kutjából felszivott vízből 2 tartányba is juttat nagymennyiségű vizet s ezek kivezető csöve normál csavarral van ellátva, hogy fecskendőtömlőt lehessen rácsavarni s a nyomás folytán messzire fecskendezni addig is, míg a fecskendők megérkeznek. Másik kifolyó cső oly

magasságban van alkalmazva, hogy alája állhatnak a lajtok s 1—2 percz alatt megtellenek. Igen ajánlom ezen berendezést t. gazdátársaimnak.

*

El-eltűnődtem azon, hogy azok a kisgazdák, a kik a takarmány s gabonatarlókat (nem talló, mint sokan írják, mert a tar = kopasz, többől származik ezen szó) azonnal felszántják, tudják-e miért teszik ezt, vagy csak egyszerűen — értelem nélkül — majmolják, utánozzák a nagybirtokost? Valószínűleg csak ez utóbbi esetek az igaziak, mert hisz legnagyobb részt — tisztelet a fájdalom kevés kivételnek — hibásan cselekszik meg ezt a talajműveletet, (nem művelet, mint sokan írják, mert ez meg a mű szóból ered) mert ez legfőbbször hibásan van végrehajtva. Ugyanis leggyakrabban nem sekélyen buktatják gazdáink a tarlót, hanem 4—5, sőt 6" mélyen; ez pedig hibás eljárás, mert a kipergett gabona-, takarmány- és gyomnövénymagvak nem kelhetnek ki, oly mélyre kerülnek, hanem azután a 2-ik mélyebb (6—7"-es) szántás alkalmával egy részük 1—2—3"-nyire kerülve a talaj felszín alá, kicsirázik és ki is kel; de másik — sokkal nagyobb — része elkeveredik ezen, keverő szántásnak nevezett munka alatt s a talajban raktározatik, míg csirázásra kedvező alkalom nem kínálkozik. Ilyen részben már a harmadik, ugynevezett vetőszántás — ha őszi kerül e tarlóba — a mikor 4—5"-re szoktuk forgatni a talajt s a gyommagvak tetemes része a gabonával együtt kikel a földből, elgázosítván a talajt. Ha gyomlálással nem segítünk ezen a bajon, a tarlószántás daczára is évről-évre jobban elgázosodik talajunk; és tényleg ezen állapotot láthatjuk a kisgazdaföldek nagy részén.

A hibás eljárás másik káros folyamánya az, hogy a nap heve és a szél ereje az egész felszántott réteget, tehát 4—5"-et kiszáritja s így a későbbi szántások által, ha az alsóbb, nyirkosabb rétegből kerül is közéje 1—2"-nyi, ez nem elég arra, hogy a vetésnek megfelelő nedvességi állapotba hozassék a talaj, hanem az többnyire aránylag száraz lesz s ennek következtében a mag kelése egyenetlen, rendtlen és lassu leend, a mikor is sokkal több mag esvén az állati és növényi eleséseknek áldozatul, ritkább lesz a vetés, egyenlőtlenebb és kisebb a termés.

Ez az oka, hogy a kisbirtokos földeken többnyire kisebbek a termésátlagok és a minőség is alatta marad a nagybirtokon termelt növények suly- és alakbani kiválóságának.

Némely kisgazda még különösen sietteti a szántott réteg kiszáradását azzal, hogy meghengerzi a friss ekemunkát. Igaza van egyik gazdasági tanárunknak, midőn azt mondta, hogy a kisbirtokostól ő elvonná a hengert, mert ezzel az eszközzel több kárt tesz, mint hasznot, ez csak gondolkodó gazdának való szerszám, hisz a néha szükséges talajsimitást szekérodallal is meg lehet adni s nem lenne megtömvé a talaj felülete.

Néhol és némelykor ugyan indokolt a hengerezés, t. i. ha tarlónövényt veteltünk s annak gyorsabb kikelését óhajtjuk azzal elérni, hogy a hengerrel jobban oda nyomjuk a nyirkos talajszemcséket a maghoz, mely így hamarabb indul csirába. De azután a mint kikel a növény, könnyű fogasboronával járassuk meg ezen földet, mely a hengerezés káros behatását megsemmisítve, a képződött kemény kérget megtöri és a netán fennálló talajhajcsövességet (mely az alsóbb réteg vízkészletét hozná különben felszínre s elpárologtatván azt, kiszáritaná a talaj ezen részét is) megszünteti. Egyben egy kis kapálásnak is megfelel ezen fogasolás, mely a kelőfélben levő gyomokat is tönkre teszi.

Mi hát a helyes eljárás a tarlószántásnál? Ezt kérdezzük most. Megfelelek rá: 1—1.5—2"-nyi mélyen szántani, hántani, vagy jobban mondva buktatni, mert hisz nem is szükséges, hogy eke végezze a munkát, sőt a tárcsás porhanyító vagy a rugós kultivátor is pompásan elvégzi ezen műveletet, lesarabolja a tarló felületét 1—2" mélyen s ezzel betakarja a kipergett gyom- és terménymagot, meg a talaj

alatta levő részét, mely így jobban beérik. Hogy azonban akár a többvasu eke, akár a tárcsás-vagy más porhanyító eszköz munkájának egyenetlenségeit elsimítsuk, és a netán itt-ott összeállított, összetapadt talajrészeket szétválasszuk, kövesse a szántást azonnal a fogasolás is, sűrű fogu boronával. Mikor pedig az így ellátott talajban hamarosan kikelték a magvak — úgy 12—14 nap, kerekszám mondjuk két hét mulva — újból fogasoljuk meg a hántást, hogy ezzel kitépjük a kelést (gyomot, műveleti növényt egyaránt és a talajszemcséket még jobban összekeverve, újabb csirázási előnyös helyzetbe került magvaknak kikelésére módot nyujtsunk. Egy kis szitáló eső, egy apró permeteg, egy pár jó harmat is elegendő e magvak kikelésére. Erre jönne aztán 2 újabb hét elteltével a keverő szántás, vagy hogy ha nem őszi, hanem tavaszi (akár gabonát, akár takarmányt, vagy kapást) szántunk a földbe, újabb fogasolás s ezt 2 hetenként ismételjük meg mindaddig, míg el nem érkezik a mély őszi szántásnak ideje (október, vagy november hó).

Ily eljárással földeink gyommentesítését határozottan előmozdítottuk és a talaj hajcsövességének megszakításával annak nedvességtartalmát fenntartottuk, raktározottuk. Hozzájárultunk ahhoz is, hogy a laza felső sekély rétegen át a csapadékok egyenletesen hatoljanak a talajba, de a gyakori fogasolás ezen réteg megtömvése ellen is jó fegyver s így a nagy záporosók, sem állítják helyre a hajcsövességet.

Jó jó! Mondja egyik, vagy másik, de hogy csinálod, ha zöldtrágyázás, vagy második termés

nyerése czéljából tarlóvetést óhajt sz eszközölni? Akkor nem elég az 1—2"-os hántás. Igazad van, de én nem is vetném azt a közbelső növényt közvetlen a tarlóba, hanem csak a keverő szántásba, mintegy 4 héttel a tarlóbuktatás után, mert ezzel gazmentes termést nyerhetek és a tarlóveteményül szolgáló növények legnagyobb részénél még nem késtem el, ha július közepe helyett augusztus közepén teszem magjukat földbe. De hogy ha esetleg mégis hosszabb tenyészidejű növényekről lenne szó, vagy oly kényesekről, melyeket a korán beálló fagyok tönkre silányíthatnak, avagy nemcsak takarmány vagy zöldtrágya nyerése czélunk, hanem megszerzése, akkor is inkább csak buktassuk sekélyen a tarlót, fogasoljuk ezt azonnal meg, 2 hét mulva pedig újabb fogasolás után, szántunk meg a talajt a közbevetendő növény részére (a szerint, mely rétegből porhanyított talajt kíván) közép-mélyen 5—8"-re. Így is gazmentesítettük a talajt s fenntartottuk víztartalmát és előmozdítottuk beérését lehetőség szerint. Hiszen a legtöbb növény, melyet tarlóba szoktunk vetni, rövidebb tenyészidejű s talán a 2-ik termésnek (buja földeken, szánt szekely kukorica is 90—100 nap alatt beérik, tehát ha július végén elvettetik, október hó végén, november elején beérik, pedig akkortájt csak ritka kivétellel vannak fagyok hazánk nagy részén, kivéve a Felvidéket s Erdélyt.

Csakis a legvégső szükségben, mikor mégis félünk a fagyoktól, vagy a midőn kevés az igazserőnk — mint most a háboru folyamán — volna megengedhető az, hogy a tarlót mindjárt közép-mélyen szántunk fel s vessünk bele valamiféle műveleti növényt. A gyommentességet ugyan ezzel nem igen mozdítjuk elő, de némi szolgálatot tehetünk neki azzal, ha nem mának valókat termelünk, hanem zöldtrágyát akarunk, vagy takarmányt kívánunk nyerni 2-ik termés gya-

nánt, a mikor is a műveleti növényvel együtt fejlődő gyomok — még mielőtt csiraképes magvakat érleltek volna — lekaszállatva beszántanak talajerőnyeres czéljából, vagy feltakarmanyoztatva a továbbterjedésüknek gát vettetik.

Kissé hosszú volt ez a lecke, de a tárgy fontossága megérdemli, hogy behatóbban foglalkozunk vele. Az én csekély fáradságom pedig meg van jutalmazva azzal is, ha csak egyetlenegy magyar gazdát győztem meg a tarlőhántás rendszeres kivételének mikéntjéről, mert hisz ha ezt gyakorlatilag végzi, követőkre talán s minden bizonnyal terjedni fog a jó.

A magyar gazda, mikor 48 után felszabadulván a foldek, nyakra-főre feltörte a rétek, legelő nagy részét és szántóföldeket csinált belőle, mert ezek a szűz földek az első években nagy terméseket szolgáltatottak, sőt mikor már ezek sem elégtettek ki, irtotta az erdőket is mindenütt, ott, hol szántóvá lehetett alakítani a talajt, így a lankás hegyoldalokon, a dombvidékeken és a felsíkon ugyszólván megszünt minden erdő s szaporodott a szántó. Azután a különféle visszabályozások és belvizrendezések folytán is sok mocsaras, vadvizes terület lett kiszáritva s művelhetővé téve és noha ezek egy része természetlő fűtermőnek volt teremtve, mégis eke alá fogták és lett gabonatermő szántó. Így lett azután sokkal több szántóföld és az éppen nem szaporodó átlagok daczára is jóval megszaporodott a gabonatermés, hanem azért a magtárépítést nem igen szorgalmazták, maradt a régi állapot és így bizony a vetőmagon, zsoldgabonán és a gazda saját náztartására szükségesen kívül többnek nem igen akadt helye. Miután pedig tető alá hozni nem igen tudta a kicsépeelt gabonát, kénytelen volt azt akarva, nem akarva, eladni. Ezt a kényszerhelyzetet jól felhasználta a kereskedelem s gyorsan összevásárolta a gabonákat — olcsón. Mikor azután már a termés legnagyobb része kereskedői kézben volt, akkor ugrásszerűen szöktek fel az árak, csak ebből már édes kevés gazdának volt haszna. Most, mióta háboru van, hatóságilag megállapított árak vannak s üzérkedni ez uton nem lehet, de azért a magtár hiányát érzi a gazda, mert jelen különleges viszonyok között, fájdalom, nem lehet közvetlenül a cseplőgéptől szállítani, mert nincs vasuti kocsi akkor, mikor kellene, hisz elsősorban katonákat s hadiárukat fuvaroznak a vonatok és csak azután engednek át szükség szerint néhány — nyitott kocsit a gabonaszállításra. Innét ered a sokázott, dohos, vagy egészen romlott, csirázott gabona, mert hiszen ponyva alatt tartva a szemet, az megereszkedik, megnyirkosodik, szagot kap stb. rossz tulajdonságok hordozójává lesz. Mindezen bajokat elkerülendő s különösen a közel jövőben, békében a jó gabonaárakat kihasználó, a gazdaközönségnek önmaga iránti legsürgősebb kötelessége volna magtárakat építeni oly mértékben, hogy azokban összes termését elhelyezhesse. Takarékosági szempontból közös erővel kellene ily magtárakat — jobban mondva tárházakat — emelni szövetkezeti uton minden községben, így a kezelés, tisztítás, forgatás, keverés stb. is olcsóbb lenne aránylag, mintha mindenki külön magtárban kezelne gabonáit. Társuljunk, egyesülésben az erő! 1—2 év alatt előnyös árak folytán elért jövedelem-többletből a raktárházakba helyezett összeg megtérül.

*

Furesa némely ember, nem bizik másokban, különösen nem a bankokban, takarékpénztárakban, vagy más bármi néven nevezendő pénzintézetekben; a mennyiben ha van egy kis megtakarított pénzecskeje, azt nem helyezi el betétként, hogy kamatozzék, hanem inkább otthon tartja, nem gyümölcsözteti. Részben indokolt is ezen eljárása, mert talán a világnak nincs egyetlen állama sem, hol annyi betét lesz elikkasztva, mint Magyarországon, lám nemrég is hány ezer szegény ember pénzét rabolták el az óbudai takarékpénztár bűnös emberei, kezelei. A hiányos ellenőrzés, jobban mondva az ellenőzés teljes hiánya az oka ezen bajoknak, allítólag majd a Pénzügyi Központ működé-

Zsák- és ponyvagyár

Fehéritő-, kikészítő- és impregnáló gyár
Salgó és László, BUDAPEST, V., NADOR-Ú. 20.
 Gyár: ÓBUDA.
 Telefon 160-82, 163-16. Sürgőnyezim: MAXALGÓ-BUDAPEST.

Hadifoglyok

részére

**elszakíthatatlan munkásöltönyök,
ingek,
alsónadrágok,
kapczák,
takarók,
szalmazsákok
és ágyneműek.**

**Arjegyzék
ingyen és
bérmentve.**

Gutmann J. és Társa
Budapest, VII., Rákóczi-ut 16.

sének életbe lépte után ezen a téren nem lesz annyi visszaélés, mint volt eddig és a bizalom visszatérhet. Mi tamaskodunk s velünk a gazdaságközönség legnagyobb része. Adja Isten, hogy csalódjunk.

Tegyük fel, hogy nem történik semmi hűtlenség, szabálytalanság, pontosan lesznek vezetve a könyvek, a legszigorubb bírálatot is kiállja az üzletvezetés s még sem meri betétjét rábízni az ilyen — mondjuk mintaszerű — intézetre az, kinek esetleg több ízben s váratlanul, hirtelen nagyobb összegre van szüksége. Mert bizony — kivált a kisebb intézetek — csak kevés pénzt tartanak kézipénztárukban, a legtöbb betét ki van adva kölcsönképpen részint kötelezőkre, részint váltókra. Ha a betevőnek hirtelen kell nagyobb összeg, hivatkoznak a b. könyvecskén levő záradéokra, mely szerint 200 K-án felüli összegnek kivétele felmondáshoz van köve s ez az időpont fokozatosan, aránylagosan emelkedik az összeg nagyságával, p. o. 10 ezer koronánál már 3 hónap stb. Most már ha p. o. a gazda előnyösen vehetne néhány hold földet, vagy házat, esetleg marhát, gépet stb., akkor ő nem várhatja be a 3 hónapot, neki azonnal kellene a saját pénze, de ezt nem kaphatja ki, akármennyit handabandázik is. Addig nem lesz itt rend, míg nem lesznek a betétek úgy szabályozva, mint a művelt nyugaton, míg nem lesznek a hitelintézetek arra kötelezve, hogy a betét összegének legalább is 60—75%-át állampapirokban kell elhelyezni. Ha ez kötelezőleg törvényben lesz kimondva, akkor bármely pillanatban kikaphatja a betevő pénzét, mert hiszen az állami címleteket mindig lehet értékesíteni, pénzzé változtatni, azok folyton kelendő portékák. Az állam is nyer ez uton, mert hisz papirjai belföldön lesznek elhelyezve s nem a külföldieket gazdagítják, ezzel az államhitel

csak erősödik, mire nálunk különösen nagy szükség van. De ha ilyen törvénnyel az állami címletek megszerzése a betéteket kezelő pénzüzeteknek kötelezővé tétetik, nem mondhatja egy bankfejedelem sem, mint mostanában tette egyik, hogy tessék kisebb jövedelmi s egyéb adókkal megróni a hitelintézeteket, mert különben azok nem fognak állampapirokat vásárolni.

A betétek biztosítása és a betevők pénzeinek mozgékonyabbá tétele az állam érdeke is, hogy úgy ezen, mint a szigorú uszora törvény (a mely már Horvátországban is meg van) mielőbb életbe lépjen Magyarországon; akkor majd ki fog tűnni, mily nagy összegek feküdtek eddig gyümölcsözés nélkül. *

Egy jó barátom látogatásáról hazatérve, három hosszú rozskalászt találtam kabátom zsebében, kíváncsi voltam, hány szem van egy kalászban s úgy láttam, hogy az egyik 92, a másik 94 és a harmadik 96 szemet rejt magában. Barátomat a közözelebbi alkalommal megkérdeztem, milyen fajta rozsozt termel, mert azt más gazdátársaknak is melegen lehetne ajánlani. Ez kérlek — mondja ő — közönséges itteni rozso, tudod, én nem termelek külön rozsozt, csak őszi bükkönnyel kevertem s ennek felét mindig feletem, mint legkorábbi takarmányt, másik felét meghagyom magának s ebből kiterieurózom a rozsozt, a miből gondos rostálás és a csigatrieurzón való lassu átereszté olytán történt osztályozás után csak a legszebb szemek maradnak meg az első klassziban. Ez a gondosan előállított mag évről-évre hosszabb kalászokat, szebb szemet termel s ma már, mint a multkori 3 mintakalászból látod, közeledem a 100 magu kalászhoz. Nem kell ide külön fajta, csak a talajnak és vetőmagnak gondos előkészítése és egy-két évi türelem. A slányabb minőségű rozsozt pedig vagy eladom, vagy felhasználom saját háztartásomban kenyérlisztnek. Így lehet javítani más vetőmagvakat is, különösen ha még a szelelő rosta után Kaiser-féle osztályozó gép működését is igénybe vesszük, hamarosan tehetünk jó magra szert s ez jó termést fog adni, mert hisz tudvalevő, hogy »hasonló hasonlót nemz«.

Arra is figyelmeztetett ez alkalommal barátom, hogy Darwin elmélete szerint az erősebb mindig jobban fejlődik, érvényesül s nagyobb szaporodása folytán terjeszkedik úgy, hogy lassanként elnyomja a gyengébbeket s végül is egyeduralomra vergődik. Ennek világos példája azon keverékbuza, melyet ő vetett évek óta s melyben eredetileg fele szakálos (szálkás), a többi 50% pedig kopaszbuza volt. A kopaszfajta hatalmasabb volt, jobban elbokrosodott és így több szárt s ezeken több szemet is termelt annyira, hogy már az első évben a termésnek nem 50, de legalább 70%-a volt kopaszbuza s csak 30% a szakálos. Így rohamosan tért hódított az erősebb fajta s ma már (31 év után) csak itt-ott találni 1—2 szem szálkás buzát a kopasz között. Azt mondják elfajtazott, átalakult a buza, pedig nem úgy van; hiszen akármikor meg lehet kísérlni, hogyha néhány kalaszt kimorzsolunk kezünkben a szálkás buzából és azt külön elültetjük a kertünkben, abból soha sem lesz kopaszfajta, hanem mindig szálkás. Viszont a kopasz is mindig kopasz kalászu termést hoz, mert a buza önmagát termékenyíti meg. Csakis úgy lehetne az egyes fajtákat átalakítani, ke-

resztezni, új fajtákat — hibrideket — teremteni, ha a virágokat hozzávaló eszközzel kinyitva, másik fajtából teszünk bele himport s így termékenyítjük azt meg. Ez azonban a tudósok, nem a gazdák foglalkozásához tartozik. r—n.

KÖNYVISMERTETÉS.

Utmutató a termérendelethez. A Magyar Gazdaszövetség rendkívül gyakorlatias utmutató füzetet adott ki, melyben szabatos és világos magyarázatát nyújtja az 1916. évi termésre vonatkozó miniszteri rendeleteknek. Az utmutató füzet részletesen s példákkal vegyítve megy végig a gabona forgalmáról a gabona, köles, repce, a hüvelyesek, a tengeri, a liszt, korpa, gyapju és sertés értékesítéséről s maximális áráról szóló rendeleteken. Utbaigazítást nyújt a gabona és a többi termények eladásánál és vásárlásánál fölmerülő összes kérdésekre, utmutatást nyújt a termés bejelentésére, a vásárlási igazolványokra, az őrlésre és a gabona pontos megállapítására úgy, hogy nagyon sok jogtalan veszteségtől és a hatóságokkal való fölösleges surlódásoktól kiméli meg a gazdát és vevőt egyaránt. A 100 oldalas füzet zsebkönyv, hogy könnyen lehessen kezelni s ára csak 80 fillér, hogy a termelők legalsóbb rétegeiben is elterjedhessen. Kapható a Magyar Gazdaszövetségnél, vagy a Pátria könyvkiadóvállalatnál. (IX., Üllői ut 25.)

Gazdasági ismertető a szerb területekről. Harkányi János báró kereskedelemügyi miniszter rendelete folytán a m. kir. Kereskedelmi Múzeum a csapataink által megszállott szerb területeket, melyekhez nagy magyar gazdasági érdekek fűződnek, szakértő közegekkel utaztassa be és ezek észleleteit juttassa az érdeklődők tudomására. A Kereskedelmi Múzeum most teszi közzé ezen közegei jelentését »Gazdasági ismertető az osztrák és magyar csapatok által megszállott szerb területekről« című füzetben. Ez tömören ismerteti az említett 28.874 négyzetkm. kiterjedésű terület általános gazdasági viszonyait, kormányzati rendszerét, közigazgatási beosztását, vámrendszerét és vámtarifáját, a kiviteli és átviteli rendeleteket, posta- és távirdai viszonyait közli az áruk behozatalára és kiviteli viszonyairól való tudnivalókat. Rövid monografiákban leírja az összes jelentékenyebb városok gazdasági és kulturális állapotát, előadja a vasuti és vízi személy- és áruszállítást érintő tudnivalókat, megadja a személy- és áruszállítási díjtételeket, melyek az osztrák és magyar csapatok, illetve a német csapatok kezelése alatt állanak. A sok hasznos adatot tartalmazó szöveget kiegészíti 49 kép, melyek szemléltető képet adnak ama terület mai állapotáról, valamint a csapataink által megszállott terület vázlatos térképe. Érdekeltek a füzetet a m. kir. Kereskedelmi Múzeumtól ingyen kaphatják meg.

Kérdések és feleletek.

Kérdés. Korai őszi vetés és a hesseni légy.

Sok vetni valóm van, a megcsappant igáslétszám miatt korán kell kezdeni a vetést s attól félek, hogy akkor meg a cecydomia, vagy hesseni légy fog nagy károkat okozni. Mit tehetek ez ellen? Előre köszönöm a szives feleletet. P. E.

Uradalmi irnoki

teendők ideiglenes végzésére intelligens fiatalember kerestetik. További felvilágosítást ad az

Uradalmi tisztség, Csáktornyán.

A szőlő trágyázása.

Irta: **Ordódy Lajos.** — Ára 3 korona. Ajánlott küldéssel 3.45 korona. Utánvétellel küldve 3.65 korona. Gyakorlati útmutatás arra, hogy miként kell a szőlőket istálló- és műkereskedelmi trágyákkal úgy trágyázni, hogy a legjobb terményt a legnagyobb mennyiségben elérhessék. — Megszereshető a **Gazdasági Lapok** kiadóhivatalában, **Budapest, VIII., József-utca 15.**

Eladó belga mének.

A Baranyavármegyei Gazdasági Egyesület **folyó hó 27-én (vasárnap) délelőtt 10 órakor Klein Márton Siklósi-utcai vendéglőjében Péccsett**

5 drb importált, tenyésztésre alkalmas 3-4 éves belga mént nyilvános árverésen a legtöbbet ígérőnek elad.

Bővebb felvilágosítást nyújt az egyesület titkári hivatala.

A kenderfélék maximális ára és forgalmi korlátozása.
A kormány a hivatalos lapban rendeletet adott ki, amely szerint mindenki tartozik a folyó évi augusztus hónap 20- napján birtokában lévő, vagy őrzetben tartott bármely állapotban lévő kenderanyagot, nyerskenderőtől kezdve a fonalig, egy e célra létesített szervezetnek bejelenteni.

Akiknek kórkészlete 2500 kg.-nál és kikészített kenderanyagból 500 kg.-nál kisebb, a községi előjárásnál tartoznak azt bejelenteni. Azok a kendertermelők, akik kendertermeléssel csak háziiparszerű leg vagy saját használatukra foglalkoznak, készleteiket nem kötelesek bejelenteni, hanem később megállapítandó és közhírré teendő vásárhelyeken és napokon kötelesek a létesített szervezet helyi megbízottjának felajánlani. A saját házi szükséglet ellátására termelt kendernél ilyen bejelentési kötelezettség nincs. A rendelet a kenderkóróért és kendertermékekért a következő árakat állapítja meg:

A) Lombozatlan nyers kenderkóróért 16.50 koronát, lelombozott nyers kenderkóróért 20.— koronát, lombozatlan áztatott kenderkóróért 24.— koronát, lelombozott áztatott kenderkóróért 30.— koronát, 110 cm.-nél rövidebb kenderkóróért a fenti árak 80%-át. Ezek az árak magukban foglalják a legközelebbi rakodóállomáshoz való szállítás költségét is.

B) Áztatott, kézi eszközön tilott kenderért, mely 12% hulladéknál többet nem tartalmaz 300 koronát, áztatott, hibátlan minőségű, szabványszerűen géppel tilott kenderért, mely 5% hulladéknál többet nem tartalmaz 380 koronát, áztatott, hibátlan minőségű, szabványszerűen géppel tilott kenderért gerebenezve, mely 2% hulladéknál többet nem tartalmazhat 500 koronát, szakalkenderért (istrángbörtli) 460 koronát, áztatlan, tilott kenderért 310 koronát, áztatott, kézi eszközön tilott kenderért gerebenezve, mely 5% hulladéknál többet nem tartalmazhat 375 koronát, áztatott, hibátlan minőségű, szabványszerű tilolási kőcért 310 koronát, áztatott, előgyaratott tilolási kőcért 350 koronát, áztatott, gyaratott szalagos kőcért 380 koronát, áztatlan, gyaratott szalagos kőcért 300 koronát, áztatlan, hibátlan minőségű, szabványszerű tilolási kőcért 220 koronát, áztatott lépéskőcért 360 koronát, áztatlan lépéskőcért 270 koronát, bacsikai gerebenesért (spitz-kőcz) 200 koronát, törési kőcért (brech-kőcz) 100 koronát, lőrési kőcért tisztítva 140 koronát.

A kik augusztus végéig ajánlják fel kendermennyiségüket, 20%-os, a kik pedig szeptember 30-ig, azok 10%-os prémiumban részesülnek, de október hó 1-től már csak a fentebbi árak lesznek érvényben, a melyek légszáraz és beraktározható állapotban lévő árura vonatkoznak. A rendelet a szábanforgó termékek szállítását igazolványokhoz köti és az intézkedések áthágására tetemes büntetést is szabadságvesztést állapít meg.

Rendelt a gyümölcslevek és szörpök gyártásáról és forgalombahozataláról. A földművelésügyi miniszterium igen fontos rendeletet adott ki, melyben a gyümölcslevek és szörpök gyártásáról és forgalombahozataláról intézkedik. A gyárosokat, a kereskedőket és a közönséget egyaránt érdeklő rendelet fontosabb intézkedései a következők:

1. §. Az emberi fogyasztásra szolgáló gyümölcsleveket és gyümölciszörpöket azon cikkek közé sorozom, amelyeknek hamisítása és hamisított állapotban forgalomba hozatala a mezőgazdasági termények, termékek és cikkek hamisításáról szóló 1895: XLVI. t. cz. értelmében tilos.

2. §. Gyümölcslé, nyersgyümölcslé (succus) alatt e rendelet alkalmazásában oly terméket kell érteni, amelyeket akár friss, akár erjedésben lévő gyümölcsből sajtolás útján állítanak elő. Aszalt gyümölcs vizes kivonatát (extractum) gyümölcslének nem lehet tekinteni. Gyümölcslé (succus) néven csak az I. bekezdésben megjelölt módon nyert terméket szabad forgalomba hozni. Romlott gyümölcsléből gyümölcslét sajtolni és ily gyümölcslét forgalomba hozni tilos.

3. §. A kipréselt gyümölcsmaradékoknak

vizzel vagy pedig cukoroldattal való kioldása (kilugozása) útján nyert terméket gyümölcscsingér (csiger, gyümölcstörkölylé, németül Nachpresse) néven kell forgalomba hozni. Gyümölcscsingér és más gyümölcslé keverékét csakis »csingér«-rel (csingérel, törkölylével) kevert gyümölcslé megjelöléssel szabad forgalomba hozni.

4. §. Gyümölcslé (szirup) gyümölcslének cukorral befőzése útján nyert termék. Gyümölcslé készítéséhez mesterséges esszenciát használni tilos.

5. §. Gyümölcslének romlástól megóvására (konzerválására) csakis alkoholt szabad használni. Az így konzervált gyümölcslét »alkohollal konzervált« szavakkal kell megjelölni. Gyümölcsléhez és gyümölcslé készítéséhez izjavítás céljából — csekélyebb minőségű — citromsavat vagy borkósavat szabad hozzáadni.

6. §. Gyümölcsléhez és gyümölcslé készítéséhez keményítőszörpöt (kapillarszirupot) hozzáadni szabad, de azt, hogy a cikkek keményítőszörppel készült, láthatóan fel kell tüntetni és ha a felhasznált keményítőszörp mennyisége meghaladja a tíz százalékot, a keményítőszörp mennyiségét százalékokban is meg kell jelölni. (Pl. »husz % keményítőszörppel készült«.) Tíz %-ot meg nem haladó keményítőszörp használatánál elegendő a »keményítőszörppel« jelzés.

7. §. Gyümölcslének mindennemű festése tilos. Gyümölcslé készítését ártalmatlan festékkel (pl. ártalmatlan kátrányfestékkel) vagy más gyümölcsök levelével festeni szabad, de a festés alkalmazását láthatóan jelezni kell. Erősen festő gyümölcslé készítését azonban csak oly mértékig szabad festésre felhasználni, ameddig az a gyümölcslé eredeti ízét és szagát észrevehetően nem befolyásolja. Az ilyen festéssel csupán a festésre felhasznált gyümölcslének a minőségét kell jelzéssel bevallani, amennyiség megjelölése ellenben nem szükséges (pl. »kátrányfestékkel festve«, »cochenille-lal festve«, »áfonyaléval festve« stb.).

8. §. A 3. és az 5—7. §-okban megszabott jelzéseket az üvegen (tartályon) alkalmazandó címkén könnyen olvasható nyomtatott betűkkel kell feltüntetni. A jelzéseket forgalomba hozatalt megelőzőleg a készítő (gyáros) köteles alkalmazni. Ha az árusító a gyümölcslévet vagy a gyümölcslé készítőjét az eredeti tartályból átönti, a cikkek új tartályán a megjelöléseket az árusító köteles alkalmazni.

A 9—12. §-ok büntető rendelkezéseket tartalmaznak, míg a 11. §. az ellenőrzésről intézkedik.

12. §. E rendelet kihirdetésének napján lép életbe. A rendelet 3. és 5—7. §-aiban megszabott jelzéseket az 1916. évi december hó 31. napjáig nem köteles alkalmazni az az árusító, aki a már meglévő készletet árusítja. Az 1917. évi január hó 1. napjától azonban csak ezen rendeletben megállapított jelzésekkel ellátott árukat szabad forgalomba hozni.

Szövetkezetek nem szereshetnek be lisztet. A belügyminiszter a lakosság lisztellátása ügyében a következő távirati körrendeletet küldte szét: »Fölmerült konkrét esetben kufolyólag értesitem, hogy a földművelésügyi és kereskedelmi miniszter urakkal történt megállapodásunk értelmében ipartestületek, vállalatok, intézetek, szövetkezetek és egyéb közintézetek részére külön vásárlási igazolvány a rendelet vonatkozó szakasza alapján ki nem adható. Ezek lisztellátásáról csupán az illető törvényhatóságok útján történhetik intézkedés. Belügyminiszter.«

A cseh mezőgazdasági gépgyárak ismét emelik az árat. A cseh mezőgazdasági gépgyárak szövetsége ismét áremelési ülést tar-

tott, természetesen ismét a nyersárak emelkedése az indító ok. A szövetség a háború kitörése óta ezen az alapon immár negyedszer emelte a mezőgazdasági gépek árát s az áremelések már elérték a száz százalékot. Ezeket a merész áremeléseket keresztülvizik anélkül, hogy Magyarország illetékes tényezői részéről komoly ellenállásra találnának. Sőt hivatalos apparátus áll a cseh gyárak rendelkezésére, a magyar gazdáknál minél több gépet helyezhessenek el a háború alatt. Mindenki jól tudja, hogy a cseh gépek nem állják ki a versenyt az elsőrangú gyártmányokkal, mégis korlátlanul emelik az árakat és semmiféle intézkedésről nem hallunk, mely véget vetne a magyar gazda és a magyar gazdasági élet kihalásának.

Megkezdtek a tengerisíra szállítást. Mindazok a malmok és iparvállalatok, a melyek tengeri szárításával, csirátlanításával és darálásával voltak megbízva utasítást kaptak a Haditermény Társaságtól, hogy az eddig kitermelt tengerisíra-mennyiségeket haladéktalanul szállítsák el a társaság által kijelölt olajtermelő üzemek címére. Egyedül a főváros területéről több mint száz kocsiromány tengerisíra kerül a napokban elszállításra, ennél fogva a tengeriolaj produkciója már a napokban kezdetét veszi és egy héten belül igen jelentékeny mennyiségű tengerisírapogácsa (az olajkitermelés mellékterméke) áll majd a gazdák és állattartók rendelkezésére. Itt meg kell jegyeznünk, hogy a tengerisíra az üzletszabályzatokban foglalt áruosztályozásban mindaddig nem szerepelt és mind a vasúti, mint a hajózási vállalatok igazgatóságai most intézkedtek az iránt, hogy ezt a teljesen új forgalmi cikket az áruosztályozás tételei közé beigtassák. Minden valószínűség a mellett szól, azt a díjtételt alkalmazzák, a mely az olajtartalmu magvakra fennáll. (Az Ujság.)

Katasztrófális termés Amerikában. Newyorkból oly tudósítás érkezett, a mely ha igaz, meg fogja nehezíteni nemcsak Amerika gazdasági helyzetét, de Nyugat- és Dél-Európa hadban álló népeinek élelmiszerét is.

A most megjelent termésbecslés szerint, a melynek hatása alatt a Manitoba-buza a londoni piacon a legutóbbi hat hét alatt máris 25 dollárral drágult tonnánként, Amerikában az őszi és tavaszi buzából az idén csak 654 millió bushel (177.890.000 méter-mázsza) termelt, a tavalyi 1.010.000.000 bushellel (274.720.000 méter-mázsza) szemben! Ilyen rossz termésre öt év óta nem volt Amerikában és ezt nemcsak az idézte elő, hogy akreszenként a termésállag a tavalyi 4.6 méter-mázsával szemben az idén 3.5 méter-mázsára süllyedt, hanem az is, hogy a buzával bevetett terület 59.89 millió akreszről 50.71 millióra apadt a munkáskéz hiánya folytán. A mezőgazdasági munkást ugyanis elszívja foglalkozásától a municiógyártás és az ebben rejlő gazdasági erkölcsatlenség az őstermelés hanyatlásában is visszatükröződik, alásva Amerika gazdasági jövőjét.

Tanítók a többtermelés szolgálatában. Mint lapunknak jelentik, Szarvason mozgalom indult meg, hogy adjanak a tanítóknak megfelelő földet oly célból, hogy azon növény-nemesítési kísérleteket és a többtermelés céljából mintagazdálkodást végezzenek. A tervet a városban lelkesedéssel fogadták, de azt hisszük, hogy e valóban kitűnő tervért nem kisebb lesz az elismerés az egész országban. Nyomban meg kell azonban jegyeznünk, hogy — ámbár a tervezők talán beillesztették számításaikba — itt oly nagyszámú kezdeményezésről van szó, mely kellő előképzettség, szakértelem és állandó irányítás nélkül aligha volna célhoz vezető. Egyelőre tehát az kellene, hogy növénykísérleti állomások tanítók részére ilyen különleges tanfolyamokat rendezzenek, s továbbá, hogy a jövőre való tekintettel vegye fontolóra a vallás- és közoktatásügyi miniszterium a növény-nemesítés és többtermelés kérdésének a tanítóképző-intézetek keretében való rendszeres oktatását is.

Vetőcélokra szolgáló búkköny. A magyar kereskedelmi jellegű malmok a napokban felszólítást kaptak arra vonatkozóan, hogy a folyamatban lévő őrleésekből további intézkedésig a kitermelt malombúkkönyt ne hozzák forgalomba, hanem e részben a Haditermény Részvénytársaság, illetve a Korpaközpont rendelkezését várják be. A földművelésügyi miniszter ismét igénybe kívánja venni a malmok búkkönytermelését oly célból, hogy a termelt mennyiségből kiválasztás és tisztítás útján vetőcélokra alkalmas búkköny legyen forgalomba hozható. A tavaszszal foganatosított ily intézkedésnek tudvalevően kedvező eredménye volt és a malmok jelentékeny mennyiségű vetőbúkkönyt bocsáthattak a gazdák rendelkezésére. Az elmúlt kampányban a malombúkköny ára 18, a vetőcélokra szánt búkköny ára 24 korona volt, a 6 koronás árbeli különbséget tehát bőven fedezte a kiválasztással és tisztítással járó költségeket. A malmok egyelőre összegyűjtik az őrleésekből nyert

GRAEPEL HUGÓ

BETÉTI TÁRSASÁG

malomépitészet, gép- és rostalemezgyár,

Budapest, X., Szlávy-utca 22.

Ajánlja kitűnően bevált szabadalmazott lemeztörökrostit

bármely rendszerű cséplőgéphez a meglévő fakterbe illeszthető. Tartósabb minden más törökrostitnál. Magvesztéseséget kizár. A finompolyva tisztább. A rosta nem dugul el. Az egész gép teljesítményét lényegesen fokozza. Magyarországon, Ausztriában, Nemetszágban és Romániában 100.000 darabnál több kifogástalan használatban.

Kivánatra leírás, ajánlat, minta, valamint malom- és gazdasági árjegyzék ingyen és bérmentve.

bükkönyv és a mint rendelkezést nyernek, hozzáfognak a vetőbükköny kiválasztásához. (»Az Újság«.)

A szőlő. A szőlőszeti és borászati kerületi felügyelő augusztus elsejéről a következő jelentést küldték: **Budapesti kerület:** A fűrtperonoszpóra és lisztharmat pusztítása folytán a várható gyenge közepes termés redukálódott. A bor ára hektoliterenkint 135—160 korona. **Székesvári kerület:** Peronoszpóra úgy a levélzetet, mint a fűrtökön nem látható; ellenben az oidium eddig még nem tapasztalt kárt okozott. A bor ára hektoliterenkint 170—180 korona. **Pécsi kerület:** A peronoszporafertőzés a levélzetet nem észlelhető, ezzel szemben igen nagy károkat okoz a lisztharmat. **Tapolcai kerület:** A fűrtperonoszpóra és lisztharmat még mindig pusztít. A bor ára 140—160 korona. **Soproni kerület:** A termés a fűrtperonoszpóra, szőlőmoly és lisztharmat kártétele folytán gyenge. Borkészlet csekély. **Pozsonyi kerület:** Ahol a permeterés kell idejét véletlenül elalálták, ott a szőlő kevesebbet szenved a peronoszporától és jól fejlődik. A bor ára 140—180 korona. **Balassagyarmati kerület:** Peronoszpóra kártétele fokozódik. Ujbor ára 115—160 korona. **Egri kerület:** A peronoszpóra különösen Jász-Nagykanizsai megyében oly pusztítást vitt véghez, hogy a termés 75—80 százaléka elveszett. Borár 140—160 korona közt ingadozik. **Miskolci kerület:** A fűrtperonoszpóra átlagosan 30—40 százalékos kárt okozott. A bor ára hektoliterenkint 135—145 korona. közt váltakozik. **Tarcali kerület:** Egyes községekben kisebb jégverések voltak. **Beregszászi kerület:** A föllepített fűrtperonoszpóra kártétele fokozódott. A bor ára hektoliterenkint 150—180 korona. **Szatmári kerület:** A levél- és fűrtperonoszpóra terjedése még nem szűnt meg. A bor ára 130—140 korona. **Bihardíószegi kerület:** A peronoszpóra és a lisztharmat pusztítása megállt. **Ménesi kerület:** A bor ára hektoliterenkint 120—140 korona. **Fehérvári kerület:** A fűrtperonoszpóra következtében a bogyó pergett. **Kecskeméti kerület:** A fagytól és peronoszporától megvédett csekélyszámu szőlőben közepes mennyiség és jó minőség várható. Békés- és Csanád megyék kötött talajú síkfekvésű szőlői kivételével vannak. **Nagyenyedi kerület:** Ugy a peronoszpóra, valamint a lisztharmat igen elterjedt. **Dicsőszentmártoni kerület:** A levél- és fűrtperonoszpóra érzékeny kárt okoz. A bor ára hektoliterenkint 140—180 korona.

A gyantatermelés meghonosítása. Mióta az ellenséges hatalmak a gyantát és mellékterményeit dugáruknak minősítették, nálunk és Ausztriában is élénk mozgalom indult meg, hogy az ország fogyasztását a jövőben is a külföldi behozataltól függetlenítsük és a szükségletet a belföldön állítsuk elő. A belső forgalmat a kormány a múlt év decemberében kiadott 4584/1915 és 4585/1915 számú rendeletekkel szabályozta, megállapítván ugyanakkor a gyantáért, kolofóniumért és a terpentinjáért követelhető legnagyobb árat. Az érdekeltség illetékes körök felhívására hajlandónak mutatkozott a gyantatermelés meghonosítására és jelenleg már három gyár foglalkozik a feldolgozással. Így Malackán Pálffy Miklós herceg uradalmá, Privigyén a Carpathia rt. és Szobon a papirgyárak és a vegyészeti gyárak delegáltjaiból alakult Magyar Gyantatermelő és Beszerző rt. létesített gyantatermelő üzemét. A kormány 2400/1916 M. E. számmal újabb rendeletet adott ki, a mely szerint a nyersgyantát, fenyőszurkot, serfőzőszurkot, gyantaolajat, továbbá bármiféle fenyőből csurgatott, vagy fenyőről lekapart gyantát és ezek termékeit, ugymin a kolofóniumot, üvegyantát, hegedűgyantát, terpentint és terpentinolajat nem postai forgalomban, vasuton vagy hajón vagy gépkocsin a város vagy község területén kívül eső helyre, ha a küldemény sulya 100 kilogrammnál nagyobb, csak szállító igazolvánnyal lehet elszállítani. Az igazolvány kiállítását a papirgyárak, a vegyészeti gyárak és a tűzvédelmi felügyelőség delegáltjaiból létesült Magyar Gyantatermelő és Beszerző rt.-nál (V., Zoltán-utca 12.) kell kérni. Legfontosabb intézkedése a ma megjelent kormányrendeletnek az, hogy maximális árak érvényét megszünteti. Ennek az a tulajdonképpeni megokolása, hogy a három magyar gyantafeldolgozó üzem nagyobb árkövetelést támasztott és a hatóság miután pontosan nem ismeri a termelés költségét és tekintve, hogy a gyárak nemrég kezdtek meg az üzemeltetést, csak néhány hét múlva lesz abban a helyzetben, hogy a három gyár tulajdonosainak nagyobb árkövetelésére vonatkozóan nyilatkozni tudjon.

Meghosszabbítják a fémrekvirálás időpontját. Tudvalevő, hogy a fémrekvirálás végső időpontja augusztus 20-ik napjával lejárt. Tekintettel arra, hogy a rekquirálás az eddigi adatok szerint nem járt azzal az eredménnyel, a melyet a megejtett számítások szerint joggal reméltek, az illetékes tényezők javaslatot tettek a végső időpont újabb elhalasztására. A Fémközpont e részben előterjesztést tett a kereskedelmi kormányhoz és valószínűnek tartják, hogy a fémrekvirálás végső határidejét december 31-ben állapítják meg.

Bükk-makk szedése. A hazai erdőségek egy igen nagy része bükkösökből áll, melyeknek magja, a bükkmakk meglehetősen dús olajtartalma révén a mostani olajszükségben nagy segítségünkre lehet, a gyártásnál fennmaradó pogácsa pedig igen jó marhatakarmanyl szolgálhat. Különösen a Magyar Olaj- és Zsiripari Központ fejt ki élénk tevékenységet, hogy bükkmakk-szedést hazánkban népszerűsítse s ezáltal az olajgyáraknak nagymennyiségű nyersanyagot biztosítson. A központ újabban az összes magánerdőbirtokosokhoz körlevelet intézett, hogy az érdeklődést felkeltse és a nagyobb mennyiségben szedett bükkmakkért az illető vidéki állomásra szállítsa és ott a helyszínen megfizetve 75—80 koronás árat helyezzen kilátásba 100 kilogrammonként. E mellett az ár mellett úgy az erdők jövedelmezősége, mint a szedéssel foglalkozóknak üzleti haszna annyira rentabilis, hogy joggal remélhetjük a kedvező eredményt. Németországban és Ausztriában hasonló mozgalmak vannak folyamatban. Magyarországon a terméskilátások idén igen jók és így meg van a remény, hogy nálunk is igen nagy mennyiségű bükkmakk fog piacra kerülni. A Magyar Olaj- és Zsiripari Központ Rt. VI., Vilmos császár-ut 33. minden a bükkmakkra vonatkozó kérdésre szívesen szolgál felvilágosítással.

Érdemes-e a szőlőből olajat készíteni? Mint ismeretes, a m. kir. kereskedelemügyi minisztérium állítólagos osztrák balsikerre való utalással a szőlőtörkölynek állami lefoglalását vagy legalább is fakultatív átvételét, dacára az óriási olajáraknak, nem tartja célirányosnak. Ez a döntés az országban annál nagyobb meglepetést keltett, mert a szőlőtörkölyben óriási érték fekszik, melyet a mostani viszonyok közt kihasználhatatlanul hagyni nagy pazarlás. Ezzel szemben Németországban, ahol magángyárak alakították át üzemüket szőlőolaj- és pogácsakészítésre, az eredménnyel meg vannak elégedve. A württembergi gazdasági egyesület ugyanis körlevelet küldött szét a háborus központhoz, az érdekelteknél és gazdákhöz és a válasz egyhanguan az volt, hogy a szőlőhulladékok feldolgozása olajra és takarmányra, nemcsak birodalmi érdek, de minden tényezőnek is anyagi érdeke.

Almabor. Az almatermés az egész országban — kivéve a balatoni árvízszujtolt területet — igen kedvezőnek ígérkezik. Több almatermővidékről kapjuk a jelentést, hogy német mintára nagyobb mértékben fognak almabort készíteni.

Háztartási iskola. A földmívelésügyi miniszter Putnokon háztartási iskolát tart fenn, hol a serdülő leányokat munkára, szorgalomra nevelik, hogy kötelességtudó magyar gazdaszonyokká váljanak. Az iskola gyönyörű kert közepén, Gömör vármegye egyik legszebb pontján fekszik s ennél fogva a leányok a tanulás mellett testileg is erősödnek.

Az iskolai év szeptembertől június végéig tart. Az évi ellátás díja 700 korona. A tanítványok kívánatra zongora és nyelvekben is oktatást nyerhetnek. Bővebb felvilágosítást az iskola vezetősége ad.

Pályázati hirdetmény. A breznóbányai m. kir. hegyvidéki földmívelésiskola igazgatósága 15 állami ösztöndíjas helyre, melyek f. évi október hó 1-én töltetnek be, ezennel pályázatot hirdet. Az iskola célja: 2 éves tanfolyam alatt befogadott ifjakat a mezőgazdaság minden ágában, de különösen a hegyvidéki viszonyoknak megfelelőleg gyakorlatilag kiképezni, hogy a kilépő tanulók saját kisgazdaságuk ok szerű kezelésére képesek, vagy nagyobb birtokban a munkák felügyelésére, vezetésére, mint béresgazdák, munkavezetők alkalmazhatók legyenek. Pályázati feltételek: 1. Az ingyenes helyekre kizárólag csak szegénysorsu földműves ifjak vétetnek fel. Az ezen helyre befogadott tanulók a teljes ingyenes oktatáson kívül díjtalanul nyernek: élelmezést, lakást butorral és ágyruhával, fűtést, világítást, mosást, betegség esetén orvoslást, az oktatáshoz szükséges tan-, kerti- és gazdasági eszközöket. 2. Azon tanulók, kik saját költségükre vétetnek fel, ugyanazon ellátásban és előnyben részesülnek, mint az ingyenes helyekre felvettettek s ezért évi 300 (háromszáz) koronát tartoznak félévi előleges részletekben az iskola házipénztárába fizetni. 3. Amennyiben bejárókul tanulni vágyó ifjak is jelentkeznek (kik az iskolához közlelvő városban vagy községekben lakhatnak; de úgy lakás, mint ellátási költségeikről is maguk tartoznak gondoskodni s minden tekintetben kötelesek magukat az iskola szervezeti- rend- és fegyelmi szabályainak alávetni, ezek az iskolának, miután a tanítás teljesen díjmentes, semminemű

fizetési kötelezettséggel sem tartoznak. 4. Mint az ingyenes, mint pedig a bejáró s fizetési helyekre csak oly a földműves osztályhoz tartozó ifjak vétetnek fel, akik a 16 évet beöltötték és mezei munkák végzésére ép, erős, egészséges testalkattal bírnak, mit orvosilag tartoznak igazolni. Akik katonai kötelezettségüknek eleget tettek, vagy hadmentességüket nyertek, a felvételnél előnyben részesülnek. Folyamodványok f. évi augusztus hó végéig a m. kir. hegyvidéki földműves iskola igazgatóságához Breznóbánya nyújthatók be oly formán, hogy a fizetési s bejáró helyekre pályázók kellőleg felszerelt kérvényüket nemcsak hogy az iskola igazgatóságához adják be, de felvételi kérvényüket is annak címére írják meg, míg az állami ingyenes helyekre pályázók a Nagyméltóságú földmívelésügyi m. kir. miniszter urhoz írott kérvényüket az iskola igazgatóságánál nyújtják be s onnét lesznek azok illetékes helyre juttatva.

Földbirtokosaink figyelmébe ajánljuk a közlő ősi buzavetés alkalmával dr. Keleti és Murányi újpesti özvegyek mel Corbin hirdetését, annyival is inkább, mert rézgálic buzavetéséhez lényegesen drágább és alig kapható.

SZESZ

A szeszületben e héten igen gyér volt a kínálat és a nagy kereslettel szemben — tekintve, hogy a készletek a finomítóknál igen csekélyek — ak egyes kisebb tételek kerültek forgalomba.

Romániai szeszben a régebbi vételek lebonyolítása még mindig tart. E héten is érkezett néhány szállítmány likőr és szeszestálygárok címére.

A pálinka- és rumüzletben a forgalom e héten gyér volt. A sürgős kínálatok megszűntek és a vevők magasabb árajánlata dacára is csak néhány kisebb üzlet létesült.

Denaturált szeszben az igen élénk kereslettel szemben kínálat alig van és csak egyes hordók kerültek forgalomba a pénzügyminiszter által előírt árban.

Jelentés a budapesti takarmányvásárról 1916 évi aug. hó 25-ik napján.

Hozatalok és árak.		Árak
I. Szálas takarmányok.	Főhözatal	mm.-kint fillérekben
1. Réti széna I. rendű, ó	40 székér	2100—2600
2. " " II. " " " " " " " "	182	1500—2000
3. " " I. r. új (csak jun. jul.-ban)	"	"
4. " " II. " " " " " " " "	"	"
5. Sarjuszéna " " " " " " " "	"	"
6. Muharszéna " " " " " " " "	70	1900—2600
7. Luczernaszéna " " " " " " " "	20	2000—3000
8. Lóhereszéna " " " " " " " "	15	2200—3000
9. Kőösszéna " " " " " " " "	"	"
10. Zabos bükköny széna " " " " " " " "	15	1900—2800
11. Takarmányszalma (árpa)	"	"
12. Tengeriszár " " " " " " " "	"	"
Összesen szálas takarmány:		324 székér
átlag á 1200 kg. Összes suly: 410,400 kilogramm.		
II. Szalma s alomfélék.		
13. Alomszalma " " " " " " " "	90 székér	1100—1800
14. Zsuppszalma " " " " " " " "	8	1400—1650
15. Szalmaszeoska " " " " " " " "	"	"
16. Rétszéna III. rendű, csomagolásra	10	1100—1400
Összesen szalmafélék:		43 székér
átlag á 1100 kg. Összes suly 52,830 kilogramm.		

Legtöbb széna érkezett honnan? Alsónémedi, Ocsa Gyónról.
Legtöbb szalma érkezett honnan? Üllő és Soroksár.

NYILTTÉR.

E rovatban közlötökért nem vállal felelősséget a szerkesztőség.

VÉDJÜK MEG A MAI ÉRTÉKES ÁLLATÁLLOMÁNYT!

**A borjak felnevelése legjobban
sikerül, ha minijárt születésük
után beoltatjuk azokat**

BORJUTÜDŐLOB ÉS BORJUVÉRHAS ELLEN.

Mert: ezek a ragályosírak a legveszedelmesebbek az újszülöttekre és ezek ellenében módunkban van szérumozással HATÉKONYAN védekezni.

A megfelelő szérumok hazánkban a

Jenner-Pasteur Intézetben

Budapest, VIII., Rökk Szilárd-utca 39. sz. a.
készülnek.

Az Intézet első és eredeti termelési helye hazánkban az összes állatgyógyászati szérumoknak és a készítmények államilag felülvizsgálatnak

Felölős főszerkesztő, kiadótulajdonos: **ORDÓDY LÁSZLÓ.**
Szerkesztő: **FEHÉR ZOLTÁN.**

Gramofon

Csodásan erős, tiszta hangú beszélő-gép **36 korona**, nagy »Union« szerkezettel **45 korona**. Legszebb hang-
lemezek az összes dalok, zenék, operák, tréfás előadások stb. **90 fillértől 4 koronáig**. Árjegyzéket az összes hangszerekről ingyen küld

Mogyoróssy Gyula

kir. szab. hangszergyár
Budapest, Rákóczi-ut 17.

Cséplőgéptulajdonosok figyelmébe!

Ajánlunk fentartással azonnali utánvételes szállításra, vagy a pénz előzetes beküldése ellenében:

Cséplőgép-olaj elsőrendű min.	100 kg.-ként	K 135.—
Cséplőgép-hengerolaj Ia	100 »	» 250.—
Merev gépszir sárga színben	100 »	» 230.—
Kocsikenőcs fekete uszó minőségben	100 »	» 75.—
Gépszijak elsőrendű ökörbőből készítve	kg.-ként	» 48.—
Varró- és kötőszij, sárga	»	» 34.—
Varró- és kötőszij, chrom acél	»	» 36.—

Összes áraink netto, minden engedély nélkül, helyt Budapest raktárunk értendő; gép-olaj-, hengerolaj- és gépszir eredeti ingyenes hordóban lesz szállítva, mely kb. 200 kg.-ot tartalmaz. A kocsikenőcs ára göngysúly-nettosullynak számítva értődik.

Nagy készletet tartunk továbbá: szijösszekötőkben, hevederekben, kenőszelenczék- és olajozékban, valamint az összes cséplőgépfelszerelési cikkekben.

Árajánlattal szívesen szolgálunk!

Schottola Ernő, gyáros és nagykereskedő
Budapest, VI., Vilmos császár-ut 53. Saját ház.

Gazdák Biztosító Szövetkezete

Alapított 1900-ban.

Igazgatóság Budapest, IX., Calvin-tér 10. saját székházában.

Biztosításokat elfogad tűz-, jég-, baleset-, szavatosság- és betöréses lopás ellen, ugyanígy az ember életére a legkülönbözőbb módokat szerinti előnyös feltételek mellett. Az üzletteredményben a biztosított tagok díjarányukban részesülnek. Biztosítási ajánlatok benyújtandók közvetlenül az igazgatósághoz vagy az ország minden egyes helyén működő képviselők közvetítésével. Nyomatványokkal és felvilágosítással minden irányban készséggel szolgál az igazgatóság.

A szövetkezet biztosítékai 1915. XII. 31:

Alapítványi üzletrészek és üzletrészek	2.550.540.— K
Díjtartalékok és díjvitel (levonva a viszontbiztosítást illető részt)	4.164.593.31 »
Kártartalékok (levonva a viszontbiztosítási részt)	735.980.31 »
Külön és egyéb tartalékok	888.132.82 »
A szövetkezet kötelezettségeinek fedezetére mindenekelőtt az évi díjbevétel, és kamatjövedelem szolgál, ez kitétt 1915. évben	7.854.786.53 »
	16.144.032.97 K
Biztosított tagjainak fennállása óta kifizelt tűzkárokból	16.061.000.— »
Biztosított érték tűzben 1915. évben	1.000.000.000.— »
Élettízlet állománya	88.450.000.— »
	19.200.505.— »

A „Gazdák Biztosító Szövetkezete” alapítása és főintézménye a „GONDVISELÉS” Országos Központi Segélyző Társulat Budapest, IX., Calvin-tér 10., mely társulat tagjai részére 50 koronától 1000 koronáig terjedő temetési segélybiztosítást nyújt népbiztosítási osztálya keretében pedig 2000 koronáig hozomány, katonai és vegyes biztosításokat közvetít minden orvosi vizsgálat nélkül.

ŐSZI VETÉSHEZ

Corbin magesávázószer változatlan áron kapható. **Corbin** megóvja a vetőmagot varjak és egyéb madarak kártevésétől, üszögtől, rothadástól, férgektől. Egyszerű használati utasítás. Ezerszeresen kipróbálva, kitűnő bizonyítványok — Olesó.

Dr. Keleti és Murányi vegyészeti gyára Ujpesten.

Rendeléseket és kérdézősködések idejekorán kérünk.

A világháború nemzetgazdasági jelenségei Európa kiéheztetésével.

Irta: Löherer Andor.

Prémium a gyorsan piacra kerülő gabonának. Az országgyűlésben szóva tették a gabonatermés learatására és forgalombajuttatására szóló intézkedéseket, mert nemcsak Magyarország, hanem szövetségeseink is ettől várják a drágulás enyhülését és a normális táplálkozás visszatértét. **Ghillány Imre**, földművelésügyi miniszter a képviselőházban kijelentette, hogy a gabonának minél előbb piacra való hozatala érdekében a júliusban rendelkezésre bocsátott gabonáért prémiumszerű magasabb árakat engedélyez a kormány. Ez serkentésül szolgáljon.

A gyapjúnak is maximális árakat szabott a magyar kormány, 20.—, 17.—, 15.—, 9.50 és 7.50 koronában, a minőséghez mérve. **A gyapjút a kereskedelem** nagy sietséggel szedte össze a lehető olcsó árakon. **A rendes 190 koronás gyapjút** 500 koronára hajtották fel s mert a magasabb árakhoz csupán az állomány egy tizede jutott, így a gazdák mintegy 84 millió koronával károsultak.

Kanadában a kormány megtiltotta a buza kivitelét. Angliába azonban szabad a kivitel.

A gabona forgalmi társaság Wienben megalakul. A fő cél az, hogy Magyarországból ami gabonát csak rekvirálni lehet, mind Ausztriába jusson. **Az állattenyésztés föllendítésére** a Zemplén m. gazdasági egyesület húsz-ezer K állami támogatást kér, a hadviselés által okozta pusztulás helyrehozatalára.

A magyar képviselőházban Teleszky János pénzügyminiszter nyilatkozott a közgazdasági helyzet orvoslása tekintetében a kért indemnitás alkalmából.

A szesz árát 170 koronában állapították meg, melyből a gyáros csak 130 K-t kap, a többlet az államé. A szeszkontingenst a p. ü. miniszter 808.701 hektoliterben állapította meg, tehát az állam e czímen 32,348.040 koronát szerzett meg. A munkátlanság enyhítésére nagyobb állami beruházásokat követelnek. **A gabona rekvirálását életbeléptetik.** A gabonaszükségletet előlegezésekkel kívánja a kormány a Hitelbank útján biztosítani.

Teleszky pénzügyminiszter »a magyar mezőgazdaság termelésének nagymérvű fokozásának szükségességét hangsúlyozta, mert ez az az alap, melyre Magyarországnak egész közgazdasági életét fel kell építeni.« Négy évtizede, hogy ilyen kormánynyilatkozatot nem hallottunk. A cselekvés, a beruházások megvalósítása volna azonban a fő.

Tisza István gróf miniszterelnök figyelmeztet, hogy ha a buzakenyeret nem kevert lisztből készítik, később csakis tengeri kenyérré szorúlnak a fogyasztók.

A munkaező megfogyatkozása olyan erős, hogy Szegeden a szőlőmunkálatok rendes elvégezhetőjére kényszer munkaező kirendeléséről kellett gondoskodni.

A munkabérek a hatóság állapította meg, még pedig a város határában a nyitás, metszés bére 3 K, permetezésnél 4 K. **Áratásért a homokon 6 K,** a

marokverőnek 4 K. 1200 négszögöles magyar holdjáért 7 K, marokvető 5 K, a fekete földön 10 K, a marokvető 6 K. Hordásért egy egyfogatu kocsit egy emberrel 10 K, a kétfogatu kocsit 16 koronát állapítottak meg, a nap-szamos bérét pedig 4 K-ban.

Budapest székesfőváros közraktáraiban a munkabérek 16—20%-al emelkedtek. (1915 május 9.) A számadások megvizsgálásánál mintegy 200 tétel-nél a bizottság 20—25%-os emelést hoz javaslatba.

Londonban 1915 május 11-én aggodalmakat okoz, hogy a hajóknak a buvárhajók által való elsüllyesztése miatt a tengeren a nagy kanadai gabonatermésnek Angliába való behozatala igen nehéz lesz.

Párisban a rendőrség nagy élelmiszerhamisítást állapított meg. Husz gyáros ellen az ügyészség megindította a vizsgálatot.

Bordóban és Girardéban a kereskedelmi élet teljesen pang. **A gazdasági válság,** a munkáshány igen érezhető. A szőlőket nem művelhették meg. A borkereskedők elvesztették legjobb fogyasztóterületüket: Németországot és Belgiumot. — Az angol kormány akciója az alkoholizmus ellen nagy veszteségeket okoz. **Bordóban** a kikötő-forgalom rendkívül csökkent.

A francia puzsgó-ipar veszedelme állott elő, 1915 május 15., mert az új adót 15 frankról 80-ra emelte fel a kormány, a mi a 22 millió palack termelésénél óriási új teher.

A drága földárak Magyarországon nem változtak. Németországban 1915 május 16., a buzaliszt árát leszállítják, hogy a közfogyasztásban a nép olcsóbb élelmezését biztosítsák. **Egy milliárd márkát áldoztak e czélra!** **A hadigabona forgalmi társaság** árai: rozsliszt 32.50—35.50 márká, buzaliszt 35.75—38.75 márká, q-át. Tomnánként a rozsliszt árát 25 márkával, a buzalisztét 50 márkával szállították le.

Törökország kellően el van látva gabonával. **Budapestben** tésztalisztet nem lehetett hetek óta szerezni. Kenyérlisztet a főváros csupán a pékeknek utalványozott. Tengerilisztet is csak a lisztjegy ellenében lehet kapni, de csupán azoknak, akik a főzölisztet nem veszik igénybe.

Az abnormis drágaság mellett a szegényebb sorsú lakosság sem húst, sem főzeléket nem vásárolhat. Kenyérre való s 20 deka főzöliszt mellett bizony koplalni kell.

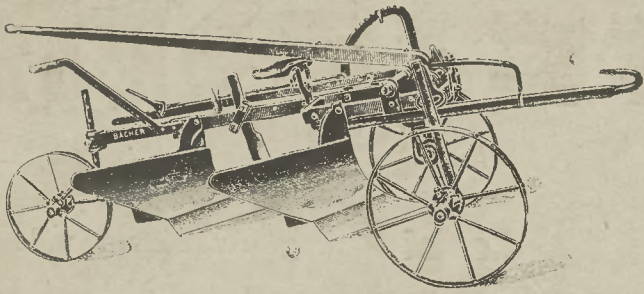
Anglia a Gibraltár-szoros elzárásával fenyegetőzött 1915 május 21.

Bazei, Svájc arra az eshetőségre gondolt, hogy nem kap sehonnán sem élelmiszert. Ezért nagy raktárakat épített és ott halmozta fel az élelmi készleteket.

Tisza István gróf magyar miniszterelnök május 22-iki képviselőházi ülésben nyilatkozott az élelmezés ügyével. A kormány nem tudhatta tavaly nyáron, hogy rossz termés lesz, a gazdák tulnyomó része sem. A galíciai menekültket itt kellett élelmezni. Magyarországon, mint Ausztriában éhínségről beszélni nem lehet. A nép, igaz, sokkalta rosszabb kenyeret kap, mint aminőhöz azelőtt hozzászokott. Ez idő szerint, nemcsak Ausztriával, de Németországgal is tulajdonképen egy fogyasztási területet alkotunk, tehát a magyar természettel ezeket is el kell látni, a hiányokat ottan pótolni kell.

(Folytatjuk.)

BÄCHER

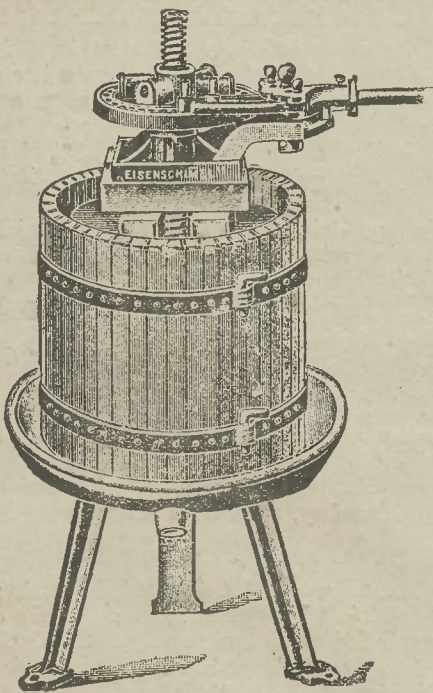

MELICHAR

„Unikum Drill“
egyetemes sorvetőgépei,

„Imperator“

mütrágyaszóróval egyesi-
tett sortrágyázó vetőgé-
pei, továbbá

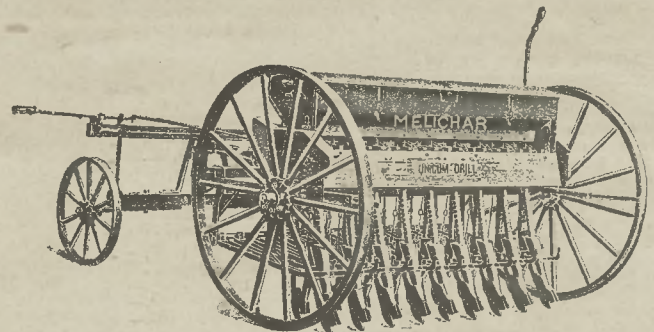
szőlőprések, szőlőzuzók, burgonyakiszedő-

gépek és DEYL-féle répakiemelőgépek, répa-

és szecskavágógépek azonnal szállíthatók.

egyetemes egy és többvasu
aczélekéi és speciális talaj-
mivelő és javítóeszközei.

szabadalmazott
merítő koron-
gos rendszerű

Bächer Rudolf-Melichar Ferenc

Magyarországi Vezérképviselő: **SZÚCS ZSIGMOND,**

Budapest, VI., Teréz-körút 26. szám.

Távbeszélő: 28—02, 102—05.

Sürgőnyczim: „Kultur“ Bpest.